

F. t. l. vedr. retsplejeloven.

den side sagens karakter og det påsigtede forholds grovhed. I de tilfælde, hvor sanktionen er umiddelbart sammenlignelig med tvangsforanstaltningen (f. eks. hvor 8 måneders varetægt efterfølges af 4 måneders ubetinget fængsel), vil erstatning relativt ofte kunne gives, idet sanktionen i disse tilfælde i højere grad er udtryk for en egentlig vurdering af forholdets grovhed end ved andre sanktioner som f. eks. påtalefrafald på vilkår. Hvor indgrebet (især varetægt) er afgørende for, at den mildere sanktion overhovedet vælges, vil erstatning normalt ikke kunne ydes.

Efter bestemmelsen i stk. 2, 2. led, kan erstatning endvidere tilkendes efter rimelighedssynspunkter, såfremt der foreligger ganske særlige holdepunkter derfor.

Bestemmelsen i *stk. 3* regulerer spørgsmålet om nedsættelse eller udelukkelse af erstatning på grund af sigtedes egen skyld. Udvalget har i betænkningen s. 31 ff. på baggrund af retspraksis angivet en række omstændigheder, der kan begrunde nedsættelse eller udelukkelse af erstatning. På baggrund af udvalgets gennemgang anføres det i udtalelsen fra præsidenten for vestre landsret, at ikke enhver culpøs adfærd fra sigtedes side, der har de straffeprocessuelle foranstaltninger som følge, bør kunne begrunde nedsættelse eller bortfald af erstatningen. Der peges i denne forbindelse på, at udelukkelse ikke bør ske hvor det udviste forhold må antages at være foranlediget af frygt, forvirring eller undskyldelig misforståelse. Uanset at reglen om nedsættelse eller bortfald af erstatning er fakultativ, foreslår præsidenten en bestemmelse af dette indhold indsat i *stk. 3*.

Justitsministeriet kan tiltræde de synspunkter, som præsidenten har givet udtryk for. Under hensyn til, at bestemmelsen i den foreslåede udformning giver domstolene tilstrækkelig mulighed for at tage hensyn til forhold af den nævnte karakter, finder man det imidlertid ikke påkrævet at indsætte en udtrykkelig regel i loven.

Hvis der i stedet for et erstatningskrav fremsættes begæring om, at en uforskyldt varetægt afkortes i en ikke afsonet frihedsstraf, må sagen afgøres ved benådning, således at et afkald på erstatning sættes som betingelse for benådning.

Til § 1018 b.

Bestemmelsen, der svarer til udvalgsflertallets forslag og til den gældende § 1018 c, vedrører adgang til at opnå erstatning for *andre straffeprocessuelle indgreb end anholdelse og varetægt*.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger 151 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag).

pkt. IV A, 1. foreslås det, at erstatning fremtidig skal kunne ydes for ethvert straffeprocessuelt indgreb. Forslaget indebærer, at erstatningsadgangen for straffeprocessuelle indgreb, der ikke har karakter af frihedsberøvelse – foruden de indgreb, der hidtil har været erstatningssgivende (suspension fra advokatvirksomhed, besigtigelse, beslaglæggelse, ransagning, anholdelses- og varetægtsurrogater samt beslag og forbud) – kommer til at omfatte mentalundersøgelser og indgreb, der foretages med hjemmel i analogi fra reglerne om besigtigelse og ransagning, f. eks. sigtedes pligt til at underkaste sig legemlige undersøgelser, jfr. herved retsplejelovens § 742 og færdselslovens § 55, og som hidtil ikke udtrykkeligt har været omfattet af erstatningsreglerne. Endvidere vil en række forskellige efterforsknings handlinger, f. eks. konfrontationer, fotografering med indsættelse i fototek, personundersøgelser o.a. også være indgreb, der kan berettige til erstatning.

Udvalget har overvejet, om politiets afhøring af mistænkte eller sigtede personer og selve fremsættelsen af sigtelsen bør kunne udløse erstatning. Udvalget fremhæver herved blandt andet, at en adgang til erstatning ville kunne føre til tilbageholdenhed med at rejse formel sigtelse. Herved ville mistanke kunne blive udelukket fra de retsplejemæssige garantier, som er knyttet til den formelle sigtelse. Præsidenten for vestre landsret har anført, at selv om det forhold, at en person afhøres eller sigtes af politiet i almindelighed ikke vil være et indgreb, der er omfattet af de særlige erstatningsregler, kan det ikke udelukkes, at der, navnlig i sager om alvorlige forbrydelser, vil kunne forekomme afhøringer, f. eks. meget langvarige afhøringer, og sigtelser, der opleves så belastende og krænkende, at de vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning, når den pågældende har vist sig ikke at være skyldig. Justitsministeriet kan tiltræde, at erstatning i overensstemmelse med de synspunkter, præsidenten for vestre landsret har fremført, undtagelsesvis bør kunne ydes for afhøringer og sigtelser.

Udvalget har overvejet, hvorvidt den skade, der kan påføres i forbindelse med *sigtelsens udbrødelse* til omverdenen, bør medføre erstatning. Da retsmøder i straffesager i almindelighed er offentlige, vil det ikke være rimeligt at lade sigtelsen i et offentligt retsmøde medføre erstatningsansvar, idet det blot ville tilskynde til dørlukning videre omfang, hvilket ikke anses for ønskeligt.

I andre tilfælde kan afsløringen eller videre-